

BOLALARDA HAMSHIRALIK PARVARISHINING XUSUSIYATLARI

ФИО автора: Ganiyeva Hilola Shahobiddin qizi

Учебное заведение (населенный пункт): *Farg'ona Jamoat Salomatligi Tibbiyot
Instituti Davolash ishi 3-bosqich 67-guruh talabasi*

ФИО автора: Omonjonova Zilola Ma'rufali qizi

Учебное заведение (населенный пункт): *Farg'ona Jamoat Salomatligi Tibbiyot
Instituti Davolash ishi 3-bosqich 19-guruh talabasi*

Annotatsiya: *Bolalar – shunday zotki doimiy ravishda rivojlanish jarayonida bir necha (odamiylik, moddiy, biologik, kimyoviy, ma'-daniy) bosqichlarni bosib o'tadilar. Hayotlarini boshida otaonalariga bog'langan bo'ladilar, ammo sekin-asta rivojlanish jarayonida tashqi olam ta'sirida shaxs sifatida shakllanadilar.*

Kalit so'zlar: *Bolalar, hamshiralik, parvarish*

Bolalar doimiy ravishda o'sib rivojlanib boradi. Ularni sog'lig'ini buzilishi o'sish, rivojlanish davrlarida turli muammolarni keltirib chiqaradi. 2. Bolalar necha yoshga kirishidan qat'i nazar, sog'lom yoki kasal bo'lsa ham doimiy ravishda e'tiborda va parvarishda bo'lishlari kerak. Bolalar yuqumli kasalliklarga tez chalinadi. Ayniqsa, bemor bolalar bilan ishlayotganda hamshira yuqumli kasalliklarni yuqishini oldini olishi va ularga yordam ko'rsata olishi lozim. 3. Bolalarda kasalliklarning klinik belgilari va kechishi o'zgaruvchan bo'ladi. Kutilmaganda noxush holatlar yuzaga kelishi mumkin. Bolalar noxush holatlardan o'zlarini himoya qila olmaydilar. 4. Ayniqsa, ko'krak yoshidagi va go'dak bolalarni diqqat bilan nazorat qilib borishi kerak, chunki ularda kutilmaganda turli o'zgarishlar bo'lib qolishi mumkin. Sababi, ular o'zlarida kechayotgan holatlarni, og'riqni so'z bilan ifodalab bera olmaydilar. Bolalik – bu kattalarga nisbatan ishonch hosil qilish davridir. Hamshiralar bolalarga nisbatan doimiy ziyrak bo'lishlari kerak. Chunki noto'g'ri xatti-harakat, qo'pol so'z ular ko'nglini og'ritishi mumkin.

Bolalarda hamshiralik parvarishining roli. Bemor bolalarni kasalxonaga yotqizish va ularga yordam ko'rsatish, hayotga nisbatan qiziqish uyg'otishni faqatgina tibbiyot hamshirasi bajara oladi. Hamshira bolani qabul qilgach, barcha javobgarlikni o'z zimmasiga oladi. Bu borada u bolani parvarish qiladi, davolaydi va sog'lig'ini tiklab olishiga yordam beradi. Agar bola terminal holatda yotgan bo'lsa, sog'ayib ketishiga ishonch bo'lmasa, hech bo'limganda bemor bolaning qolgan vaqtini qulayliklarda o'tkazishga harakat qilish kerak. Yana u bolalarda salomatligini tiklab olishiga xohish, ishonch va intilishni kuchaytira olishi kerak. Bolalar parvarishida hamshiralik jarayonining vazifalaridan biri bemor bolaning oila a'zolari, ayniqsa onasi bilan yaxshi muomala qilish. Davolash jarayonida onaning o'z bolasi yonida bo'lishi, bola bilan yanada yaqinlashish, muloqot qilish, uy sharoitida davolash va

parvarish qilish ko'nikmalarini egallashga yordam beradi. Oila a'zolariga parvarish ko'nikmalarni o'rgatishda malakali hamshiralar katta rol o'ynaydilar. Amalga oshirilayotgan yordam bola va uning oila a'zolarining tabiiy kuchiga ham bog'liqdir. Oxirgi xulosaga kelishda, bola va uning oila a'zolarining so'nggi so'zi muhimdir. Sog'liqni saqlashda hamshiralik parvarishi sog'liqni mustahkamlash va kasalliklarni oldini olishda katta rol o'ynaydi. Shuningdek, kasallikning yengil og'irligiga qaramay bemor bolalarda ishonch uyg'otish, dardiga malham bo'lish, tanadagi og'riqni kamaytirish, hayotdan zavqlanib yashashga umid uyg'otib borishi lozim. Bolalar bilan ishlayotgan tibbiyot hamshirasidan talab qilinadigan bilim va malakalar. 1. Bolalarda uchraydigan favqulodda yuz beradigan holatlarda tibbiyot hamshirasi yuqori darajada bolalarni nazorat qilib borishi kerak. Binobarin kelib chiqadigan favqulodda holatlarda zudlik bilan harakat qilish, ortiqcha hissiyotlarga berilmasdan to'g'ri parvarish olib borish zarur. 2. Bolalar ehtiyojini qondirishda, yordam ko'rsatishda odamiylik xislatlari birinchi o'rinda turadi. Boshqacha qilib aytganda saxiylik, jonkuyarlik, to'g'ri so'zlik kattalarga xos xislatlardandir. 3. Bola va uning oila a'zolari bilan yaxshi munosabatlarda bo'lish, osongina kelishib ketish zarurdir. 4. Shuningdek, bolalarni to'g'ri rivojlanishi uchun tushuntirish ishlarini to'g'ri olib borish lozim. 5. Bolalarni qalb harorati bilan, yaxshi parvarish qilish kerak. Doimiy ravishda bola bilan ishlaganda shifokor, dorishunos, dietolog, laborant xulosalariga tayanishi lozim.

Bolalarda hamshiralik parvarishi obyektlari. Bolalardagi asosiy xususiyatlardan biri shuki, ular mustaqil yashay olmaydilar va doimo kattalar yordamiga suyanadilar. Shuning uchun hamshiralik parvarishining obyekti faqat bola emas, ularning oila a'zolari hisoblanadi. Bolalarda hamshiralik parvarishining maqsadi. Bolalarda hamshiralik parvarishining asosiy maqsadi, bolalarning sog'lig'ini tiklashga qaratilgan. 1986-yil Ottavada bo'lib o'tgan butun dunyo Sog'liqni Saqlash Assambleyasida shunday deyilgan: «Har bir bolaga yordam ko'rsatish lozim, vaholangki, ular oila va atrofdagilar ta'sirida o'z sog'lig'ini tiklab olsin, o'sib, rivojlansin».

Bolalarda hamshiralik parvarishini nazariyada qo'llanishi Eriksonni rivojlanishni epigenetik nazariyasi. Psixoanolitik Erikson nazariyasiga insonning tug'ilishidan to o'limiga qadar bo'ladigan o'zgarishlar kiritilgan. Emotsional va sotsial muhit oldida inson butun umri davomida turli hayot bosqichlarini bosib o'tadi. Bu hayot bosqichlarida Erikson bolalarni psixologik rivojlanishlarini yoritib bergan.

Bular:

- 1-Go'daklik davri. Ishonch yoki ishonmaslikning shakllanishi.
- 2-Kichik maktabgacha davr. Uyalishni, yakkalanishni va shubhalanishning shakllanishi.
- 3-Maktabgacha davr. O'zini ko'rsatish yoki aybdorlikhissining shakllanishi.
- 4-Maktab davri. Mehnatkashlikning eplay olish yoki eplay olmaslikning shakllanishi.
- 5-O'smirlik davr. Menlikning his qilishni shakllanishi.
- 6-Kichik katta davr. Sezishning va yakkalanishni shakllanishi.

7-Katta davr. Oldindan sezish hissini shakllanishi.

8-Yetilish davri. O'zini tenglash yoki farqlash hissining shakllanishi.

Nazariyaning xususiyati shundaki, bu sotsial madaniy kontekst bola tug'ilishidan to o'limga qadar butun mohiyatini o'z ichiga oladi. Har bir psixosotsial bosqich to'siqlardan iborat nbo'lib, rivojlanish uchun ularni yengib o'tish darkor

Piajning kognetiv rivojlanish bosqichi. Biolog olim Piaj bolalarni tekshirish natijasida kognetiv nazariyani rivojlantirdi. Ushbu nazariya shunga asoslanganki, barcha bolalar rivojlanish jarayonida o'zaro genetik taassurotlar va atrofdagi muhit ta'siridan chetda qolmaydilar. Kognetiv rivojlanish tug'ilgandan so'ng boshlanadi va eslab qolish, shakllanayotgan yuqori kognetiv holatlar bosqichma-bosqich rivojlanib boradi. Kognetiv nazariya assimilatsiya va akkomodatsiya yordamida kengayib boradi. Shunday qilib, inson yangi bilim va ko'nikmalarni tushunib boradi, chuqur darajada anglaydi. Kognetiv nazariya tug'ilgandan so'ng tushunishni, fikrlashni va qabul qilishni shakllanish jarayoni. 0-1 yosh sezgi harakat bosqichi. 1-6 yosh onging o'sishi, ya'ni ramziy fikrlash bosqichi. 6-8 yosh aniq oreratsiya bosqichi. 8-12 yosh operatsiyani fikrlash bosqichi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mavlonova R., Vohidova N., Rahmonqulova I., Pedagogika nazariyasi va tarixi (darslik) –T:, “Fan va texnologiya” nashriyoti 2010-yil. 464-bet.
2. Mavlonova R.A. va boshqalar. Pedagogika (darslik). T: “O'qituvchi” nashriyoti. 2002 yil.
3. Mavlonova R., Arabova M., Pedagogik texnologiya (metodik qo'llanma) –T: 2008 yil. 47 bet.
4. Mavlonova R.A., Arabova M., Salohiddinova G'. Pedagogik texnologiya. –T: “Fan”nashriyoti. 2008 yil., 123 bet.
5. Mavlonova R.A., Vohidova N.X., Ijtimoiy pedagogika. –T: “Istiqlol” nashriyoti. 2009 yil. 144 bet.
6. Маркова А.К. Пути исследованости школьников // Вопросы психологии. – Москва, 1980.- № 5. – С. 47-49